

Nevteleno
Poprijeta Devica Marija

1907. NOV.

11. febr. 1884. 11 st.

Zmozsna
Gospa Vogrzska

POBOZEN MESZECSEN LISZT

REDI GA

Klekl Jozsef, Piebanos Pri Szv. Szebestjani.

Vszebina.

Klekl Jozsef: Salve Regina	321
Dr. Franc Rogács: Szveta Elizabet	325
Molitev k szvetoj Elizabeti Vogrszkoj	329
Klekl Jozsef: Govor szv. Augustina k bogátcom i sziromákom	331
Bassa Iván: Iz zgodovine materecerkve	337
Klekl Jozsef: Remuzat Ana Magdalena	341
Sz cs: Kaj je szociáldemokrácia	344
Drobizs. — Glászi	348

Ki sesé liszt dáblati, naj za njega dve koroni posle na ime: Klekl Jozsef plebanos pri szv. Szebestjani, posta Battyánd. (Vasm.)

Sziromáki, ki nemorejo zdaj vesaszi plácsati, kak vszako leto tak i letosz lehko po veeskrátnih sumah, ali pa, kda bodo meli naednok plácsajo!

Csiszti dohodki liszta sze obrnejo na zidanje ednoga szamosztana (klostra) v krajini Szlovenszkoj na Vogrszkom.

Preminocse leto je osztalo nanjega 400 koron. Zdaj zse mámo 800 koron.

NEVTEPENO POPRIJETA DEVICA MARIJA

ZMOZSNA GOSZPÁ VOGRSZKA. — POBOZSEN MESZECSEN LISZT.

— RÉDI GA : —

KLEKL JOZSEF
PLEBÁNOS

PRI SZV. SZEBESTJÁNI (P. BATTYÁND, VASMEGYE.)

Prihaja vszaki meszec 8-ga. Gena 2 koroni, v Ameriko tri.

Salve Regina.

Szladkoszt nasa je Marija 2), ár je Jezusa Krisztusa porodila, kakti najszlajso hrano nase duse. Jezus v oltarszkom szvesztvi je szladkoszt, szladkoszt neizmerna, szladkocsa nedopovedana. Ki rad hodi k szv. precsiscsavanji, zná, ka je zaisz-

tino szladek Goszpod, ki hrepene ponjem, ki ga tak szrecsno zsele gosztookrat vu szrce prijeti, zato dela tak, ar njemi szladkocso vleva pri szv. obhajili Goszpod vu szrcé.

Nemorem popiszati, nemorem razlozsiti, jedino obcsüti szem mogocsen, kak szladko je precisicsávanje za nase nemrtelne düse.

Szvéce poszlüsajte, szvéce opazüjte, te porazmite, kak je szladek Goszpod. Szv. Aquitanszki Tomázsz pise : „Onoga düso, ki k precisicsávanji sz pripravlanjom prihaja, nedopovedano szladko csütenje uapuni.“

Szladko csütenje, stero mocs dá proti szküsávanji, trost proti zsaloszti, vüpanje proti dvojnoszti, szrecsno szmrt proti pogüblenji. Oh zato le k Jezusi, le gosztookrat k oltárszkomi szvesztvi, le prido k precisicsávanji, naj Jezusa dobite i zsnjim szladkocso proti vszem tezsávam telovnoga i düsevsnoga sztrasnoga boja. Le k Jezusi, kak szvétcü, le njega iscsite, le njega zselite, le zsnjim sze zdrüzsíte! Oh bodite, kak Alojzjij mladenci, kak Venceslav mozski, kak Rózalia i Terezija dekle i zszenszke.

Bodite kak szvétcü, ne bojte sze Jezusa.

Marijo lübite i csaszтите, Marijo za mater imenüjete i mate, njenoga szineka bi sze pa ogibali?

Szladkoszt zselete, mocs potrebüjete, v nebo scséte priti i pekla sze resiti, — to i vsze drügo, kaj vam je potrebno, vam dá Marija po Jezusi.

Mater brez deteta nemorete miszliti, Marijo ne brez Jezusa. Po Jezusi je ona nasa mati, pomocsnica i szladkoszt posztánola. Po Jezusi je dobila miloscse, naj nam vszem vsze bode, zato cse mi brez Jezusa namenimo mir düseven, té szladek mir vzsivati, jáko sze vkanimo. Szamo po Jezusi, sz Jezusom nam ga dá, k njemi prihajajmo záto krscseniki i zanjim k Mariji, zagotovlena je te szladkoszt za naso düso.

„Angelszki krüh je vzsivao cslovek“ (Ps. 77.25) právi szv. pizsmo od manne i ka je v njem vsza kraszota i vsza szladkoszt.“ Pa té krüh, tá manna je niti telovne i niti düsevne szmrti csloveka resil a, kak je Jezus szam pravo zsidovom : „Ocsevje vasi szo manno jeli vu püsztni i mrtli szo.

Kelko bole je zato angelszki krüh, kelko bole je zato kraszota i szladkoszt oltarszko szvesztvo, od steroga dragi Zvelicsitel szvedocsi: „Ovo je z nebe dolipridocsi krüh, naj niscse, ki z njega je, ne mrje . . . te krüh pa, steroga bom vam ga jaz dao, je moje telo za zsitek szveta.“

Szv. Bernard pise od szladkoszti, stera sze v oltarszkom szvesztvi najde: „Ta szladkoszt vu szebi obrzsi razlocsnih szladkocs, najvisiso summo, v njem kusamo mleka, meda i nebeszkoga pitja lübleno tekocso.“

Zlátovüsztni szv. János pa: „Odpri ga gori paradizsom zemelszki, pogledni v njegovo szvetiscse, i za isztino szpoznas, kaj szam ti pravo, ka je tam najdragsi kincs, to ti v Oltárszkom szvesztvi pokázsem ne angele, ne nebesza, nego Goszpoda ti pokázsem, koga ne-mores szamo zaglednoti, nego i vzsivati.“

Szladkoszt je v Oltárszkim szvesztvi, stera omocsi düso i telo, podpira volo, csiszti szrce, raszveli razum, ravno, tak — da nacsí i nemore biti, ár je Jezus vszikdár eden — kak, kda je drági odküpitel na zemli dopunjávo delo resenja.

Po Mariji je rodjen, po Mariji nam je dáni: v Oltárszkom szvesztvi, cse njé ne bi bilo, njega ne bi meli — záto po pravici zovemo Marijo za naso szladkoszt, zato poisztini szmo duzsni k njoj iti, njo pozdravlati i diesiti, ka nam je tak szladka mati po szineki Jezusi.

(Dale).

Klekl Jozsef.

Szveta Elizabet.

Prelepi szpomin szvetimo v celoj vogrszkoj drzsavi za nistere dni, steroy szlavnoszti sze pridrűzsi i celi krscsanszki szvet: szedmo sztoletnico rojenja te prve vogrszke szvetnice, szvete Elizabete.

Obűdimo v szebi njeni szpomin, ponovimo njeno esasz, da tak vredno szvetimo sz celim krscsanszkim szvetom i delezsni posztanemo onih milosz, stere nam Goszpedni Bog v teh dnevah po njenom szredsztvi sese podeliti.

Szveta Elizabet je v Pozsoni rojena leta 1207-ga. Njeni Ocsa je II. András, vogrszki kral, mati pa meranszka Gertrud. V pobozsnoti szta gori hranila to lubeznivo dete, steroga prva recs je molitev, prvo djanje pa szmilenoszt bila.

Komaj stiri letua deklicska sze je mogla locsiti od szvojih sztarisov. Hermam, tűringianszki drzsavni grof njo je proszo za zarocsnico szvojemi szini, Hermani. Odpe-lali szo jo tak dalecs od szvoje domovine, od szvojih szta-risov v Nemsko drzsavo, v grad Wartburg. V tűhinszkoj drzsavi sze je tak csűtilo to dete, kak csi gingavi cvet v drűgo zemlo poszadijo: tam je okoli nje raszlo to prvo trnje. Grofica Szofia i celo njeno tovaristvo je poszvet-noga zsvljenja bilo, nej szo radovolno gledali mlade dek-licske pobozsnoszt: sz ospotavanjom i zavrgami szo raz-szaljavali njeno genlivo szrcé.

Prelepa lelija med trnjom: to je Elizabet v wart-burgszkom gradi, v szvojem novom domi: Goszpodni Bog

je tak steo, naj v trpljenji gori raszté i vszigdar bole discese posztane, dokecs jo v nebeszki ograd poszadi.

Tak da bi ne zadoszta bilo trpljenje, stero je od domacsih mogla presztati. Komaj seszt let sztara deklicska je zasztisala iz dalecsine od szvoje vogrszke domovine prezsaloszten glasz, da szo nezadovolni prednji kralico, njeno mater vmorili. Kak oszter mecs je prehodo te zaslosztni glasz lubezno detinszko szree. Ka njoj se zdaj osztane tolazsbe? Od zsaloszti potrta szred tühinszkoga okroga zavrzsena pri obrambi vszeh szivot iscese pomocs, blazseno Devico za mater izvoli, v molitvi iscese szvojem hranjenom szrci tolazsbo.

Se to ne zadoszta. Devet letna deklicska zgübi szvojega zarocsnika, ki je dobrovolen bil proti njoj. I te je izrocsena sz drügam grofovszkim szinom, Ludovikom. Elizabet je iz szvoje detinszke mocsne vere vzela mocs, da prenasá trpljenje, stero njo je den za den bole doszegnolo. Csütüta je — pa kak bi tak genliva düsa nej csütüta — zametavanja, sz sterim szo jo v celom gradi zsalili, ali nikdar je nej szkazala szvojo zsaloszt. Kda njoj szree puno bilo sz britkosztjov, veszelo, radovolno je gucsala, sz angelszkov mirovnosztjov odgovarjala oninu, ki szo njo tak nekrivicsno preganjali; zse zdaj je obdana bila sz najlepsov jakosztjov krscsanszke deklicske, sz krotkosztjov.

Se dale po proti trnavoj! Prisesztno leto je mro Herman, drzsavni grof, ki je Elizabet obrano proti necsamurnosztli szvoje zsene. Szofia grofica i njena hesi, Ágnes, szta zdaj tem bole szkazale szvoje odürjavanje. Jedino mladi Ludovik njo je zacsno vsze bole postüvati i zavolo njene precsiszte düse pa mirovnoga trpljenja lübiti.

Leta 1221-ga je v hizsni zakon sztopila sz Ludovikom ki je vojvod posztal Türingije. Te hizsni zakon je blazseni bil. Ludovik sze je vrednoga szkazal szvojoj

szvetoj zseni i sz njov vred pobožno, dobrotlivo zsvljenje pelal. Kak imenitni zgled, kda szta tak pobožsnivi dve dūsi, prednjiva v celoj drzsavi, navkūp pobožno v cerkvi molila, v domacsem okrog i v medszebojnov szlozsnoštjov zsvila, szvojoi kraleszkoi zvisenoszti krscsanszko zatajenje pridružsila. Elizabet je zgled bila krscsanszke zsene. Doszta sze je trūdila sz drūgimi, ali nikdar nej zamūdila to najmenso domacso duzsnošt. Vszaki den je pobožno szlīsala szveto meso, iz nje szprejela obilno miloszt na vsze szvoje delo za celi den. Nazocsi je bila vsasz i v veszelicah, kraleszkoga dvora, brez toga, da bi njena pobožsnošt edno piknjico oszlabila. Zaisztino zse v tak mladih letah je posztanola zgled one mocsne dūse zsenszke, kakso szveti Dūh hvali vu szvetom Piszmi.

Kda je v Tūringiji velika kūga nasztvanola, tom zsalosztinom csasz i sze je szkazala Elizabet za szromakov brani telco, sz sterim imenom njo vez krscsanszki szvet csaszti. Za nevolne betezsnike, od sterih je vszaki pobegno, naj on iszti beteg nedobi, je Elizabet bolnice nasztavila, tam zapūscsene betezsnike szama obiszkauala i najruzsnesne hrane navijala. Sla je notri i v te najzapūscsenese kuce, tam szromakom pomocs, betezsnim tolazsbo delila, nevolnim szkuze obriszala.

To szo bile njena blazsena leta, kda je szvojim blizsnjim szmilenoszt darila, stero szmilenoszt je ona — zsalosztna szkazen — pri ludih nej gori najsla. Szred szvojege mozs i decē od lubezni obdana, kda je i Szofia grofica njo nej vūpala zsalosztiti, nego njoj szkazala csi ravno nej radovolno postenjē, kak sze kralico szlisi, -- tam je vzsivala na zemli szvojo kratko blazsenoszt.

Ali to ne nemore dugo osztati, Elizabeto je Goszpodni Bog za trplenje osznovo. Za stiri leta je mozs, Ludovik, dalecs mogo oditi; pridruzso sze je k nemskoj vojszki, stera je v Palesztino sla, naj tiszto zemlo, stero je Krisztus sz szvojim zemelszkim zsvleujom poszvēto, od

porobnih poganov nazaj vzeme. Kak zsalosztno je bilo to locsenje od szvojga mozsa, koga je tak sz szvetov lubeznosztjov lübila, ki njo je od vszeh bozsnihi lüdihi obrano. Zdaj pa odide v nevarni boj, dalecs-dalecs; doma povrzse zseno, lubeznivo decsico, i sto zna kak dugo, morebiti — sze ne povrne vecs nazaj Szzirota, je ne znala, da ga zdaj vidi ob szlednjem na toj zemli.

Kda je Ludovik odiso, je doli djala szvojo kraleszko kraszoto, i zsalosztni oblecs na szebe vzela, szvoje dni med lubeznivov decsicov v molitvah i szmilenoszti prezsivela, i neprenehoma molila, proszila. Devico Marijo, navküp sz decov, stera je genlivo szklücsila na molitev szvoje rokice: naj szmilena Mati od vszega hüdogo brani i szrecsno nazaj vodi iz dalecsine Ludovika.

Ali se vise more sztopiti vu trpljenji. Ludovik je prisesztno leto v 27-tom leti szvojega zsvljenja v boji mro, i Elizabet je v szvojem dvajszetom leti mlada dovica posztanola.

I tak da bi ta neizmerna neszreca se ne zadoszta bila: cela rodbina sze je proti njoj zdignola sz nezahvalnov drzsinov vred i sz szvojim neszmilenosztjov szo nevolno dovico sz decsicov navküp pregnali sz lasztivnoga grada. V zimszkom mrazi je mogla oditi i zsalosztno je hodila po cesztaj v Eizenachi. Doszta je szziromakov hodilo po ceszti, ali steri je bil tak zapücsesen, kak turingianszka kralica? Grozni zimszki vecser meszto iscše za dregetocso milo deco, i csüdno, ki je vszakomi szziromaki szmilenoszt szkazala, ona nenaide szmilenoszti. V edno stalo sze potegne. O szladki szpomin preminocsega blazsensztva, szrce njoj more pocsiti, csi na to nevolu miszli. Ali na pamet njoj pride betlehemszka stalica i to premislavanje njoj mocs da. Decsico njoj szmileni ludje k szebi szprejmejo, ona pa po hizsah pobira dare i tak njim hrano noszi.

Kda je to zvedla Elizabetova tetica, k szebi njo je vzela sz decov v Kitzingenszki szamosztan, kde je ona

apatica bila. Szledi pa njeni sztríc, Egbert, bammerszki püspek njo je v grad Pottenstein szprejel i tam je zsvela.

Trpljenje njo je okrepilo i celo k Bogi zvezalo. Fridrik, nemski caszar je Elizabeto za zseno proszo, ali ona je raj trpljenje zvolila za tovaristvo. „Nezsalszti pravicsnoga, karkoli sze zgodi sz njim“ [Pril. 12, 21.]

Za mali esasz je nazaj dobila grad Wartburg i vsze odked njo je rodbina pregnala. Ona pa je miloszrcsno odpüsztila vszem szvojim protivnikom. Po tom pa vsze szvoja poszesztvo prek dali prvorojenom szini, Hermani, odpovedala sze szveta i poleg Lahn vode v edno meszto, po imeni Marburg odisla, i tam zsvela v szamovolnom trpljenji, kde je Bogi szlüzsila i betezsnikom.

Mrzli, dezseven jeszenszki vecser je bil. Elizabet v tom groznom vremeni zdaj ide domo od ednoga betezsnika, tam sze prehladila i szbetezsala. Sz Oltarszkim Szvesztvom okrepcsena med molitvami je za dvanajszet dni zapüsztlila szvet, 19. novembra, leta 1231., naj vu najlepsoj mladoszti najem vzeme szvojega trpljenja, szmilenoszti i popolnoga zsvljenja.

Za stiri leta, 26. májusa, 1235. szo IX. Gregor pápa za szvéto oznanili — vogrszko Elizabeto.

Prelepi zgled krscsanszke zsene, vredna da njo Goszpodni Bog sz nebeszkim blazsensztvom odicsó, vredna da jo na szlavnoj szedemsztoletnici zvisavamo i zmoszna, da jo pri Bogi za szredsztvo i szmilenoszt proszimo.

Dr. Franc Rogács.

Molitev k svetoj Elizabeti Vogrszkaj.

 z zvisenimi jakosztí szlavna szveta Elizabet, ti szí po tvojem velicsasztnom zgledi szkazala szveti, kaj je mogoecsna vcsiniti v krscsanszkaj dñsi lubezen, vera poniznoszt. Sz celov mocsjov tvojsza szrca szí hrepenela szamoga Boga lñbiti; lñbila szí ga sza sz tak csisztov, gorecsov lñbeznosztjov, da szí vredna posztala v nikaksoj meri zse na zemli naprej szkusziti one nebeszke szladkosztí i vszivanje, stere szo onim obecsane, ki na szvatbo Agneca bozsega majo pozvanje.

Nadnaravna szvetloszt i zsiva vera te je preszvetila, da szí sze za pravo hcser evangeliuma szkaza i v tvojem blizsnjem szamoga Jezusa Krisztusa vidila, jedini predmet tvoje lubeznosztí. Najvekse veszelje szí mela, kda szí od szíromakov obdana njim dvorila, v boleznih i vszevrsztnih nadlogah, sterim je rod cslovecsanszki podvrzsen, njim szkuze obriszala, szvojo lubeznoszt izkazala.

Szirota szí stela posztati, v potrebesini tvojszi blizsnjszi tak na pomocs iti; szred etoga szveta dobrot szí sztradata stela, tak sze sz nebeszkimi vrednosztmi obogatiti. Presztol szí sz nevolnov hizsicov, kraleszki oblecs pa sz szíromaskim oblecsom szerafszkoga szvetoga Franciska premenila; v poniznosztí, csi ravno v neduzsnom zsvlenji, szí pokoro i zatajenje na szebe vzela.

Sz szvetim veszeljom szí szprejela tvojsza Zvelicsara kríz i po njegovom zgledi radovolno zatrpela oszramotenje i krivicsno preganjanje, Szpozabila szí sze szveta i szama szebe, da jediuo na Boga miszlis.

O lubezniva Szvetica, stero je Bog nateliko lübo, bodi ti nasim düsam nebeszka obramba. Pomagaj nam, da sze predragomi Jezusi vszigdar bole dopadnemo. Obrni sze na nasz iz nebeszke vizkoszti sz milosztnim pogledom, sz sterim szi na tom szveti te najgroznese bolezni ozdravila. V tom nasem pokvarjenom csaszi, kda szo lüdje proti bozsım delam tak malomarni: sz vüpanjom k tebi hitimo i te proszimo, szpravi nam pred Bogom szvetloszt za nase pameti, miloszt za naso volo, naj mir düsevni vzsivamo.

Kda Goszpoda zvisavamo, ki je szvojega imena diko razsiro po tvojih szlavnih jakoszti i v onom placsili, steroga je tebi za nje dao: proszimo te, szveta Elizabet, blagoszlovi nasz i ti z odicsenoga presztoła iz blizote szvetiscsa Najszvetesega i bodi nam obramba po nevarnoszti nasega potüvanja. Szproszi nam sz tvojim szredsztvom odpüscsanje grehov, pokazsi nam pot, po steroj k tebi pridemo v nebeszko kralesztvo. Amen.

(300 dnih odpüsztkov. IX. Pius, 9. Augusta 1861.)

Govor sv. Avgustina k bogátcom i szíromákóm.

„Csi scsés vu zsitek pridti, zdrzsi zapovedi.“ [Mátaj XIX].

II. Bogatec je zsalosztno odhajao i Goszpodǔ je etak rekeo : „Na keliko zsmetno je onomi, ki je prémozsen, pridti v nebeszko kralesztvo.“

I na keliko zsmetno je, na to je szpodobnoszt pravo i je dokazo, ka je tak zsmetno, ka je celo nemogocse.

Ár je vszaka nemogocsnoszt zsmetna, ali ne je vszaka zsmécsa nemogocsna.

Kak zsmetno je záto ?

Pazi na szpodobnoszt : „Zaisztino velim vam, lehse je kameli szkoz iglé iti, kak bogátci v nebeszko kralesztvo priti.“

Kamela szkoz iglé ! Cse bi mühsico pravo, bi ne mogocse bilo.

Potom to szlisavsi vucseniki szo zsalosztni gratali i pravili szo : „Cse je to tak, sto sze more zvelicsati ?“

Sto iz med bogátcov !

Szíromáki ! poszlüsajte Krisztusa !

K bozsemi lüdsztvi govorim. Vnogi szte szíromáki, da bi koncsi vi tá prisli.

Ali poszlüsajte !

Vszi, ki sze lehko sz sziromastvom hvalijo, sze naj gizde ogiblejo, naj vasz ponizni bogatci ne oszramotijo. Ognite sze neszmilenosztzi, naj vasz ne obladao pobožsni bogatci. Ognite sze pijansztva, naj vasz doli ne dobijo trezni bogátci.

Ne stimajte sze sz sziromastvom, ár sze oni neimajo kaj stimati sz szvojm bogásztvom.

III. Naj szlisajo bogátci, cse sze táksi nájdejo. Naj szlisajo apostola ; „Zapovej bogatcom etoga szveta“. [I. Tim. VI. 17].

Ár sze i na ov szvet gledocs nájdejo bogatci.

Sziromáki szo ovoga szveta bogatci.

Apostolje szo ovoga szveta bogatci, ki szo pravili : „Tak dabi nikaj ne meli i itak szmo ze vszem ládajocsi“. (I. Tim. VI 17.)

Naj pa znate od kaksih bogátcov govori, pridjao je : etoga szveta.

Szlisajte záto etoga szveta bogatci apostola : „Zapovej — právi — etoga szveta bogatcom, naj sze ne zviszijo.“

Prvi csrv bogásztva je zvisena gizda.

Lagov mol celoto vküpzgrize i zsnje naprávi práh i pepel.

„Zapovej njim zato, naj sze ne zviszijo i naj szvoje vüpanje ne polozsijo vu nesztalno bogátzvo ;“ naj ne zaszpis, pravimo, kak bogatec i kak sziromák sze prebüdis.

„I szvoje vüpanje naj ne polozsijo vu nesztalno bogasztvo“ — szo recsi apostola — nego vu zsvoga Boga“ — právi.

Tolvaj ti odnesze tvoj zlat, a Bogá ti more sto odt eszti ?

Kaj ma bogatec, cse neima Boga ?

Kaj fali sziromáki, cse Boga ma ?

„Ne vüpajte sze záto vu bogásztvi — právi — nego vu zsvom Bogi, ki nam obilno podeli vsze na nase gor-dzrsanje“ i sztem vred i szamoga szebe.

IV. Ali cse sze niti neszmejo vüpati, niti szvojega vüpanja vu bogásztvo polozsiti, kaj naj vcsinijo sz vrednosztjov ? Szlisaj kaj : Naj bodo bogati vu dobrom csi-nenji.

Kaj je to? Razlozsi nam, oh apostol. Ar vnogi nesesejo razumeti ono, ka nesesejo vesiniti.

Razlozsi nam apostol! ne daj nam prilike na hüdobno csinenje sz temnim govorjenjom.

Povej, ka szi pravo? „Naj bodo bogati vu dobrom csinenji.“

Naj csüjejo, naj razumijo? ne dopüsztimo, ka bi sze mogli izgovárjati, ka vecs, bodejo sze tozsili i pravili, ka szmo predtem csüli vu peszmi: »Ár szpoznam jaz moj greh“ (50. B. 5.)

Povej nam ti, kaj je to: „Naj bodo bogati vu dobrom csinenji.“

„Radi naj dajo.“

Kaj je to? Radi naj dajo?

Ne li, ka to tüdi nerazumimo?

„Radi naj dajo, delijo.“

Ti mas, ov ne ima: deli, naj i ti bodes obdeljen.

Deli tü i bodes obdeljen tam.

Deli tü krüh i dobis tam krüh.

Kaksi krüh tü? Taksega kaksega szi po prekunbi prvoga csloveka sz znojom i trüdom mores szprávlati.

Kaksi krüh tam? Ki je pravo: „Jaz szem zsivi krüh, steri szem znebe dolisztopo.“ (Jan. VI. 51.)

Bogat szi tü, ali szíromak tam.

Mas zlato, ali ne je escse Krisztus pritebi.

Razdeli, ka más i dobis, ka ne i mas.

Naj bodo bogati vu dobrom csinenji. Radi naj dajo, delijo.“

V. Te njim pa vrednoszt ná kvar pride?

Naj delijo — je pravo — i ne to: vsze ta naj dajo.

Naj obdrzsijo, ka njim je zadoszta; naj escse vecs obdrzsijo, kak njim je potrebno.

Z toga dajmo eden del.

Kaksi del? Deszetino.

Deszetino szo davali pizmoznanci i farizejci. (Luk. XVIII. 12.)

Naj nasz szramota obide, bratje! Deszetino szo dávali, za stere je Krisztus te escse ne szvojo krv prelejao.

Deszetino szo davali pizmoznanci i farizejci, naj po priliki za velko delo ne stimas, kda krüh vlomis szíromakom: pa je to komaj jezerina tvojeja imanja. Ali ne

karam te zato za volo toga, da bi konesi le to vesino. Tak zsejam i gladim zatem, naj konesi v drobtinical najdem veszelje.

Ali ne zamucsam, ka je pravo te zsivi, ki je mro zanasz. „Csi ne bode obilnejsa pravica vasa — veli — od pizmoznancove i farizejcov, ne pridete vn nebeszko kralesztvo.“ (Mátaj. V. 20.) Ne gladi nasz on; Ou je vracsitek, do zsvoga mesza vszecse „Csi ne bode obilnejsa pravica vasa od pizmoznancove i farizejcov, ne pridete vu nebeszko kralesztvo.“

Pizmoznanci i farizejci szo deszetino davali.

Kaj je to? Opitajte szami szebe!

Gledajte, ka vsiniti i z kelikoga morete ocsiniti; ka date i ka za szebe obdrzsite; ka obrnete na milosztivnoszt i ka obdrzsite za poszvetnoszt.

Zato: »Naj radi dajo, delijo; szprávlajo za szebe kincse, kak dobro podlogo za prihodnoszt, naj zadobijo zsitek vekivecsen.«

VI. Opominao szem bogatce, poszlühnite me vi sziomaki tüdi vi dajte; vi pa ne kradnite.

Vi razdelite vaso vrednoszt; vi szii pa za brozde drzsite vaso szkoposzt.

Poszlüsajte sziomaki szamoga toga apostola: *Je veliki dobiecek*. Dobiecek je csizti dohodek.

Zaisztino veliki dobiecek je — pravi — *pobozsnoszt sz zadovolnosztjov*.

Sz bogatci ednaki szvet mate; ali neimate z bogatci edne hizse; ali edna vam je neba, edna vam je szvetloszt.

Zadovolnoszt iscsite! Ka je zadoszta, iscsite, vecs szii ne zselite.

Drugo bi vasz tezsilo, ne gorzdignolo, bi vasz tersilo i ne postenja szpravilo.

Veliki dobiecek je pobozsnoszt sz zadovolnosztjov. Pred vszem pa pobozsnoszt.

Pobozsnoszt je postüvanje Boga.

Pobozsnoszt sz zadovolnosztjov; ár szmo nikaj ne na te szvet prineszli.

Ali szii morebit kaj prineszeo szem?

Ali vi bogatci szte tüdi nikaj ne prineszli.

Vsze tü najdete, vküp sz sziomaki szte nagi rodjeni.

Vobema je edna szlaboszt telovna ; edna je jokanje, té szvedok nevol.

„*Ár szmo nikaj ne na te szvet prineszli (szíromakom veli) ali nikaj túdi nemoremo odneszti. Mamo jesztvino i ob-leko, sztema szmo zadovolni.*“ (I. Tim. VI. 6.)

„Ár, ki bogati zselejo biti.“

Ki scsejo biti, ne ki szo taksi. Ár ki szo taksi, naj bodo. Csüli szte, kaj sze je njih dosztájalo: „naj bogati bodo vu dobrom csinenji ; radi dajo, delijo.

Oni szo csüli. Poszľusajte vi, ki szte escse ne taksi.

Ki bogati zselejo biti, v szküsavanje szpadnejo i v zanke i vu vnoga skodliva zseljenja.

Ne bojite sze ?

Poszľusajte, ka pride: „Stera ľudi v szmrtno pogibelscsino i v pogüblenje pogrozijo.“

To je poszelivoszt penez, ka bogat scsés biti, ne ka szí zse taksi.

To je poszelivoszt penez.

Ne bojis sze v szmrtno pogibelnoszt i v pogüblenje pogroziti.

Ne bojis sze korna vsze hüdobije, poszelivoszti penez ?

Z tvoje njive iztrebis escse koren grlinja i iz szrca bi szí ne ztrebo korna hüdobnih poszelenj ?

Zemlo szí szcsisztis, naj ti haszek prineszé i ne csisztis szí szrca, v sterom Bog prebiva ! ?

„Ár je vsze hüdodije koren poszelivoszt penez, za sterov niki hodivsi szo od vere zablodili i szo sze vu vnoge bolecsine zapleli.

VII. Csüli szte, ka vam je vesiniti ; csüli szte, kaj sze morete bojati, csüli szte, odket szte szí mogocsi nebeszko králesztvo kúpiti ; csüli szte, ka je zadeva za nebeszko králesztvo.

Zdrüszite sze vszi vu recsi Bozsoj.

Kak bogatca, tak i szíromaka je Bog sztvoro. Piszmo nam právi: „Bogatec i szíromák sze szrécсата, obadvá je Bog sztvoro.“ (Prip. XXII. 2.) Bogatec i szíromák sze szrécсата. Na sterój poti, csi ne vu zsvljenji ?

Bogatec sze je narodo, sziromak sze je narodo.

Zoszed hodivsi po poti. vküppridete.

Ti ga ne káni güli, ti ga ne káni vkaniti.

Te pomenjkáve, ov má.

Ali obadva je Bog sztvoro. Po tisztom, ki má,
pomága v szúkesini zsvocse; po tisztom, ki neimá, na
probo deva onoga, ki má.

Csüli szmo, povedali szmo: bojmo sze, pazimo, molimo,
naj vu nebo pridemo.

Klekl Jozsef.

Iz zgodovine materecerkve.

Krivoverci.

Zse szmo sze vecskrat szpomenili eti z toga, ka poleg krvavoga preganjanja rimszko latinszkih caszarov je prva szetva szv. materecerkve tüdi vu szvojem krili mela kokol i vszakovrszna drüga scetalja, stera szo stela eto mlado szetvo prave vere zapraviti. Satan je naime od zacsetka mao naiseo mozse, ki szo razmili lübeznoszt lüdsztva szü pridobiti ino te ono lüdsztvo na pot krivice szpraviti. Taksi mozsje szo po taksem vszaki edno novo krivo vero zacsnoli, stera vera sze po njihovom imeni imenüje.

Zrok krivoversztva je navadno gizda bila. Kda je naime kaksi vucsenjak steri tao vere ne dohro zarazmo pa je za volo toga ne dobro vsio, csi je vido, ka ga vnozsina rada poszlühsa ino ga lüdje hvalijo med szebom, je iz krive, iz gizdoszti zhajajocse, szramote ne vüpa nazajvzeti szvoje krivo vesenjé te, kda je szveta maticerkev njegovo vesenje za krivo povedala, nego sze je duzse drzsao szvoje sztare modroszti, vu steroj ga je eden tao lüdsztva ino menje vucsenesih, ali pokvarjenoga szrea dühovnikov tüdi naszledüvalo. Po taksem szo nasztanole te krive vere, kak escse dendenedsnji nasztanejo kriva mislenja vu vszakoje vesznici, kde kaksi modriasje nezvucseno lüdsztvo mesajo vu njihovom zdravom premislavanji.

Med temi krivovernikov nasztavitelami i voditelami szo vu prvih triszto letaj szv. materecerkve posebno naszledüvajocsi szpominanja vredni :

Simon pa Cerinth. Te prvi je tisztu, ki je zse szv. Petri apostoli peneze ponüvao za mocs csüdodelnoszti. Z njidva vcsenjá szo vnogi vküpmesajocsi krscsanszki navuk z poganszkim tajili pravo bozsansztvo Krisztusovo, szledkar pa pravo telo njegovo cslovecsanszko pa szo pravili, ka je njegovo telo szamo na videnje takse bilo. Eti szo sze za Gnostiki zvali, stera recs to pomeni, ka oni vekse zuanje majo od Boga, kak szv. maticerkev pa verno lüdsztvo. Tajili szo tüdi pravo odresenja szveta pa ednoga Boga, ár szo dva düha vervali, ednoga dobroga i ednoga lagojega, kak zacsétek vsze dobrote i zacsetek vsze hüdobije. Pa vnoga drüga szo vcsili, stera szo z razlinih poganszkih vadlúvanj vküper zpobrali ino krscsansztvi primesali. Vszaki njihov vucsenjak je nacsü vcsio, kak dén-desnji vidimo pri krivih veraj.

Poleg etih je bio niksi Lucian iz Samosate pa niksi Porfirius, pred njima escse Celzus, ki szo tajili bozsansztvo Krisztusovo, njega szo szamo za vucsenoga csloveka drzsali, ki je lüdsztvo szamo zapelao. Porfirius je tajio njegove csüde — prviva dva szta escse to ne vüpala, ar szo te escse zsiveli, ki szo je vidili, nego njeva szta ete csüde Beelzebubi pripiszala pa csarobniji, kak nikda farizeusje. — Jasz bi pa rad vido ednoga, ki z vrazzsov pomocsjov mrtveca zbüdi, viher vtisa, vodo na vino obrne i. t. d. Takso mocs szamo Bog ma.

Zvün Gnostikusov szo bili manichejci, ki szo zse posebno odkrito vervali dva boga : ednoga dobroga, od koga je düh i ednoga lagojega, od koga je telo i vsze hüdobije. Vera eta je tak vcsila, ka greha nega, steri bi düsi skodo, za to szo jo vnogi radi naszledüvali. Takso vero bi scse zdaj vnogi radi meli !

Za csasza apostolov szo bili zse bionitje pa nazarejci, steri szo z zsidovszke vere na katolicsanszko sztopivsi sztare Mojzesove posztave tüdi drzsali ino szamo szv. Mataja evangelium vervali, szv. Pavli apostoli pa celo protivni bili, ar je on zacsno pogane vu szv. materecerkev jemati ino med njimi pravo vero glasziti. Ti neszrecsmi

lüdje szo miszlili, ka je Jezus szamo za zsidovov volo priseo i szamo nje odküpo.

Ete vere, stere szmo dozday opominoli szo vsze iz poganszkich vadlúvanj nasztanole, ali iz zsidovszke tak, ka szo iz onih steli lüdje katolicsanszko porazmeti, ino ka szo ne steli szvojo sztaro vero, z stere szo sze okrsztiti dali z cela zapüsztiti. Nego pomali szo zdaj zse vu katolicsanszkoj szamoj nasztanüvale drüge, stere szo eden ali drügi tao szv. pizma ne dobro zarazmile.

Med temi je vera Montanova, ki je esleo obeceanje Krisztusovo, ka nam posle szv. Düha, pa je z toga to vöszpravo, ka on zse ima nikséga poszebnoga düha vu szebi, steri njega na to vesi, ka do njegovoga casza szv. maticerkev ne zadoszta osztra bila, ka od njega mao more osztresa biti, meszo krscsenik ne szme jeszti, nikse sztvári ne vmoriti pa ka szo grehi, kak na pr. lüdomorszto, ali necisztoszt, steri sze nikdar ne szmejo odpüsztiti. Vu to krivo vero je zablodo glaszovitni cerkveni vucsenjak Tertullian. Vu toj je zsivo eden casz tüdi szv. Augustin.

Z toga vidimo, ka je vesenje szv. materecerkve vszikdar na szrednjoj zlatoj poti, pri steroy sze nikaj ne vzeme z pravice, nego sze tüdi ne prideva vecs, kak je isztina.

Bili szo tüdi tak zvani trojicotajci, ki szo vervali vu ednom Bogi, nego szveto trojsztvo szo tajili zato, ar szo te veliko szkrivnoszt, ka szo vu ednom Bogi tri persone, zarazmiti ne mogli. Da pa esi bi mi vsze tajili, ka ne razmimo, te bi naszlednje escse szvoje rojsztvo mogli zatajili.

Szo bile escse vnoge drüge krive vere toga hipa, stere je ne vredno eti opomenoti. Zadoszta nam naj bo, ka szo vsze ete krivevere z njihovimi vucsitelami vřed minole, rimlanszkoga poganszkoga caszarsztva tüdi ne vecs nindri, szveta maticerkev, stero szo tak pregnajali pa sztoji ino sze razsirjava po szveti, ar szo jo peklenszka vrata ne obladala pa jo tüdi ne bodo.

Cerkvena szpravisesa prvih treh sztolet.

Szveta maticerkev je zse tak nasztavlena od g. Krisztusa, ka vu njoj morejo biti glava rimszki papa ino voditelje püspecje, ki majo oblaszt ino duznoszt ravnati i

vesiti vsze verne krsztsenike na zemli. Pa eti prednji nasi szo eto szvojo csaszt od zacsetka mao tak noszili, ka szo vecskrát vküper prisli ino szi pogucsali cerkvena duguvanja. Ete njihove zhode zovemo za synoduse i conciliume, to je za cerkvena szpraviscsa.

Prvo takse szpraviscse szo zse szami apostolje drzsali, kda szo vu Jeruzsalemi vküper zprisli ino szi pogucsali pravo vero i bozso szlüzsbo. Pa vcsaszi oni etak zacsnego szvoj odlocsek: „Vidilo sze je szvetomi Dühi i nam“ pa po tom dajo vö szvoje zapovedi. To je, zse szami apostolje szpoznajo, ka je od Krisztusa obezsani szv. Düh Bog njim na pomocs, naj sze pod vojsztvom szv. Petra, kak pape, vkaniti ne bodo mogocsi vu razlozsenji vere ino vu krscsanszkoj jakoszti.

Za to je duzszen vszaki krsztsenik pod szmrtmin grehom poszlühnoti zapovedi szpraviscsa cerkvenoga, stero je vu jedinsztvi z rimszkim papom obdrzsano.

Celoga szveta püsפעje szo toga hipa ne mogli vküper priditi za volo szlaboszti obrtnijski prilik, nego zato szo po razlicsnih krajaj drzsali szpraviscsa vu sterih szo sze poszebno proti krivim veram vojüvali ino pravo vero szv. materecerkve razlozsili.

Leta 198-ga je v Rimi bilo edno szpraviscse za csasza Viktor pape, pri sterom szo poszebno od vüzma odlocesili, ka sze v nedelo more vszikdar obszlüzsavati, ar je Jezus v nedelo sztano od mrtvih.

Vu letaj 217, 252, 256 po r. Kr. sze je szeli v Karthagoi (Afrika) drzsalo szpraviscse, iz sterih zvedimo, ka szo te zse prepovedali za taksega pokojnoga mesüvati, ki je ne vu jedinsztvi szv. materecerkve.

Vu teh szpraviscsaj szo tüdi one kastige szi pogucsali ino pokoro, stera sze more za razlicsne grehe pokornikom nalozsiti. Pa kda szo vnogi z osztrocsov püsפעkov nezadovolni bili, szo k rimszkomi papi pizsali, naj püsפעke milosztiynesega szrca vcsinijo — to nam je novo znamenje, ka szo vszi krsztsenicje odzacsetka mao rimszkoga papo csasztili za szvojega poglavara, steroga oszodbi szo sze tüdi vszikdar z pripravnim szrcem podvrgli z püsפעkami vred.

Remuzat Ana Magdalena.

Niscse je ne mogeo tajiti, ka je szveto zsvivela. Kda szo krivoverci po imeni »janzenisti« po njenoj szmrtni zacseli tajiti njeno szveto zsvivenje, püspek Marseille-ja szo jo v zagovor vzeli ino od nje pizsali : »Tak govoriti pred Marseille-jom (toje, kak szo janzenishti govorili) je predrznoshti i hüdobnoshti najvekse znamenje. Celo je znano v Marseille-ji Remuzat szesztre szveto zsvivenje, i v nikom je ne oszlabilo prepričanje do njenoga szvetoga zsvivenja, ono je escse izdaj to prvese i njeni szpomin escse vedno sze vednako postüje.«

Ne bi tak doszta mogla Bogi na diko, za razsirjavanje csészti lublenoga Jezusovoga Szrca vcsiniti, cse ne bi tak szveto zsvivela, ar bi njoj od Boga dána razszvetlenja, njene prikazni ne vervali. Zdaj pa, da szo jo vidili, ka edno scsé szamo na szveti: Boga odicsiti i düise zvelicsati i na to nakanenje grozne mantránje, prevelike trüde düsevne i telovne na szébc vzeme, vervali szo njoj i bogali szo jo.

Szveto je zsvivela i szveto je tüdi mrla. Telovne szlaboshti, düsevne moke, preveliki trüdi, posebno pa njéna gorécsa lübézen do drágoga Jezusovoga szrca njoj je telovni moci potrosilo. Prszi szo jo zse dugo bolele i krv je plüvala. Ali miszlili szo od nje, ka njoj lehzej bo, ar

»sze je konec meszeca januárij, to je zacsétek szprotolesnjih dnévov zse priblízsaáo. Ali zaman. Februára 6-ga jo je beteg v posztel szpravo, z stere je vecs ne sztanola. Grozno doszta je trpela vu teli i dusi. Száma je právila ednok »Moje telovne i düsevne bolesine szo prevecs velike; jaz sze ne bi podsztopila vüpati, ka mi G. Bog teliko miloscse dá, ka je tak mirovno lehko prenásam. Molite za mene, naj vu szlüzsbí mojega Bogá do konca sztanovitna osztánem.«

Szv. Marka cerkev v Veneziji.*)

Niscse je ne miszlo, ka sze njoj szmrtna vüra zse priblízsaáo, száma ona je to znála i záto, csi je glih za popolnese szpoznála, naj szí szmrti ne zsele, ne szí je mogla od radoszti szkuz zadrzsati. Od lübezni Jezusovoga szrca i od prevelike szmilenoszti bozse szí je do szlednjega zdihája premislavála. Da je jáko szlaba bila, ni szo njoj scseli szpovednik od celoga zsvlvenja szpovedi dovoliti, ali tak lepo je znála prosziti, ka szo njoj je li ne mogli odpovedati.

*) V preminocsem sznopicsi je z pozablivoszti vüpozábleno.

Po odvézi je zamaknjena grátala i potom okolisztojecse na to proszila, naj njoj od Jezusovoga szrcá pripovedávajo. Oltárszko szvesztvo je vecskrat k szebi vzela. Ednok je poleg njé sztojecso nuno pitala: »Je isztina, ka zaglednem mojega Boga?« I kda bi ovárala szesztro szkuzécso, njoj právi »Ne jocsite sze draga szeszttra, temvecs veszelte sze mojemi blazsensztvi, ka ne dugo zaglednem Bogá i kralesztvo greha bode vu meni porüseno; ovo priblizsava sze trenutek, kda sze celo vtopim v Jezusovo Szrcé.« Kda je szmrti vüra pritekla, proszila je okolisztojecse, naj za molitvami, stere sze za mirajocse oprávlajo, litanije Jezusovoga Szrcá tudi oprávlajo za njo. To je bila szlednja prosnja prve siritelice csészti Szrca Jezusovoga, i dokecs szo sze njéne prijátelkinje za njo k Szrci bozsemi molile, njéna düsa sze je na vekivecsen pokoj v to drago Jezusovo szrcé povrnola, l. 1730. februára 15-ga zajütra ob 5.

Kak jo je g. Bog pri narodjenji, tak zdaj po szmrti tüdi odicso, ár je pá szvetloszt obisla rojsztno hizso i szamosztan, kde je mrla. Po szmrti szo njoj v pamet vzeli, ka je tüdi dobila rane Jezusove, kak nikda szv. Francisek i vszo lüdszvo je glasno kricsalo, kda je v szamosztan pribezsalo »Szvetica je mrla, mrla je szvetica.«

Po szmrti na tretji den je escse telo gibko bilo i kda szo jo gor rezali i na zsilo pusztili, escse na tretji den njoj je lepa rdecsa krv tekla iz zsile.

Tak odicsi Bog szvoje szvetce, tak plácsa zse na tom szveti poniznoszt i zavrzsenoszt sz odicsenosztjov, nezkoncsano bole pa v nebi.

Trpimo, delajmo, zniszimo sze pri gorécsem razsirjávani csészti szrca Jezusovoga i zviseni bodemo od Toga szrca mi tüdi lubleni cstevcí.

(Konec.)

Klekl József.

Kaj je szociáldemokrácia?

Szociáldemokrátí scséjo brezverne sole.

Szociáldemokrátí i vszi drúgi protivniki práve krisztjanszke vere poszvetne sole zselejo, takse sole, vu sterih deca nikaj nebi csüla od Boga, od Jezusa, od eslovecsega cila, od szpovidi i od szvetoge precsiscsávanja. Ar oni znájo, ka taksa deca, stera de v takse „poszvetne“ sole hodila i neverne vucsitele poszlüsala, száma od szébe szociáldemokrátna, neverna posztáne. I tak de pomali celo drzsánje szociáldemokrátno, neverno, poganszko. I rávno to zselejo doszégnoti szociáldemokrátje i vszi drúgi protivniki Krisztusovi.

Záto szo pravili pokojni XIII. Leon pápa 1887. leta ednomi püspeki: „Sola je ono vojasko pole, na sterom sze odlocsi, jeli drzsáva krscsanszka osztáne, ali pa poganszka posztáne. Krisztus je toti obecsao, ka katolicsanszka Maticérkev do konca szveta gorosztáne; ali toga je ne obecsao, ka njegova práva vera vu etom országi tüdi gorosztáne. Csi tak katolicsanci etoga országa nescsejo áldova doprineszti za szvoje katolicsanszke sole, sztanovilo je, ka katolicsanszka vera tü prepádne. Záto je sola za katolicsanszko vero edno pitanje zsitka ali szmrti.“

Sz tem szo pápa to pravili: Szamo krisztjanszka, verovadlúvajocsa sola, stero szveta Maticérkev vodi, je mogocsa deco za krisztjane, za pokorne i postene lüdi

gor vzgojiti. Brezverna, mesana, ałamszka ali drzsávna sola pa deco k nevernoszti i pogansztvi pripela.

Ar k tomi, naj sze vu szrci solárov krisztjanszki düh vkoreni, naj solárje polübijo jákosztno, pobožno zsvljenje, k tomi je potrebno: 1. naj sze pravice szvéte vere sz prepricsanjem i odłocsno naprej dávajo; 2. naj navuk vere bode vu zvézi sz celim vcsenjóm; 3. naj vszi drügi solszki predmeti podpirajo navuke vere; 4. naj je vucsiteo szam tüdi zveszti, pobožen krisztjan, ki solárom lepo példo dáva z molitvov, z obhájanjom bozse szlüzsbé i sz prijémanjom szvetih szakramentov.

Ali pitam, jeli vsze to nájdemo vu ednoj államszkoj ali drzsávnoj soli? Sztopimo vu edno takso solo. Vcsenjé sze rávno zacsne. Ali Boga ne molijo. Wlasics miniszter je toti naprej szpizszo edno „molitev,“ z sterov pri nasz vcsenjé zacsnejo. Ali je Wlasics püspek ali pápa, ki bi meo oblászt molitev naprejpszati? To je edna táksa internacionálna (mednárodna) molitev, stero luteran, zsidov i pogan ednáko lehko moli. Pred molitvov sze katolicsanszka deca ne szmejo prekrizsiti, ar to bi prej puutalo vu veri luterane i zsidove. Ali za to sze niscse ne briga, ka bi katolicsanszke decé ne puntao sz tem, ka njim ne dá prekrizsiti sze!

Jasz szam hodo vu edno drzsávno solo krscsanzski navuk vesit, vu steroj soli je polojno solarov katolicsanszkih, polojno pa luteranszkih bilo. Tü szo sze katolicsanszka deca ne szmela prekrizsiti, naj sze njihovi luteranszki tivárisje nebi „szpácsili“ nad znamenjom szvetoga krizsa. Ali za to je moder vucsiteo ne márao, ka szo sze katolicsanszka deca jáko szpácsila nad tem, ka njim je ne bilo szlobodno prekrizsiti sze. Vu ednoj drügoj drzsávnoj soli, v stero szam vesit hodo, szo katolicsanszki solárje na tihoma szlobodno napravili znamenje krizsa, ali teh recsih: „Vu Imeni Ocsé i Szina i Düha Szvétoga. Amen“ — szo ne szmeli praviti. I vu toj soli je bilo 80 katolicsanszkih i 15 luteranszkih solarov. Tak sze ravna v nasih drzsávni, mesani solaj! I té sole drzsáva z vék-sega tála z katolicsanszkimi penézi drzsi gori, ar je v országi doszta vecs katolicsancov, kak krivovernikov; i tak katolicsanci tüdi doszta vecs dácsé dávajo országi, kak ovi.

1889. leta je eden sztlári svicarszki vucsiteo vecs ne szmeo v soli „Zdrave Marije“ moliti; ar je eden luteranszki solár, priseo v solo i toga sztarisje szo vucsitela tozsili, ka n njihovo dete v soli more csüti „Zdravo Marijo.“

V taksih mesanih drzsávnih solaj vucsiteo ne szme decé na to opominati, ka je angeo csuvár poleg njih, záto sze naj lepo obnásjajo pa szvojih tivárisov tüdi naj ne zapelávajo na greh, ár bi sz tem njihovga angela csuvára razzsálili i zametávali. I ne szme pred dekllice posztaviti példa Blázsene Device Marije i jih opominati, naj sze one tüdi tak pobojsno i szramezslivo oponásajo, kak preszvéta Mati bojsa. Ne szme naprej nosziti példa szvetnikov, imén patronov decé, ka bi je sz tem na dobro opominao. Vu vnogih solaj niti razpetja nega, ar luterani i zsidovje postúvanje kepov za bolvansztvo drzsíjo, szeveda, szamo pri pápiucáj, ár oni szami doma v hizsi tüdi májo kepe. Vucsiteo ne vcsi vu taksih solaj katekizmusa i biblije, ne pripravla decé na szpovid i precisicsávanje, ne vodi jih k bojszj szlúzsbí, ne opomina jih na lepe szvétke, na Telovo, na preszvéta Szrce Jezusovo, na veliki tjeden, na Marijine szvétke itd.

Vu vogrszkom országi je zdaj escse toti dopüscseno, ka pop szlobodno ide v té drzsávne sole katekizmus vcsit. Ali kak more na tjeden vu ednoj vöri na vsze ono navcsiti deco, ka bi sze moglo vszaki den naprejdávati? Pa zvün toga dühovnik je niti ne mogocsi vu vszako solo hoditi. Po velkih faraj, gde je vecs sol, stere szo dalecs od fárne cérkvi, je to sciszta ne mogocse. Rávno na to je spekulerala liberálszka vláda, naj sole razlocsi od cérkvi; záto szo szí mogle dalésnje obcsine domá sole zidati, naj szo tak ne blüzi k farofi i naj dühovnik nemre tá, ka bi deco na pobojsnoszt i bogábojnoszt vcsio. To je odürjávanje nevernikov proti pravici, proti právoj veri!

Potom sole pomali brezverne, poganszke posztánejo: deca vu njih zgubijo vero, stero szo zdomi szehom prineszli vu szvojih escse nepokvárjenih szreah; i gda solo oprávjajo, szo gotovi tajivei Boga, szociáldemokrátí, anarchiszti, reberíásje i vsze, kaj je ne dobro. — Imeniti vojvoda, Wellington herceg, ki je pri Waterloji obládao Napoleon caszara, je v Londoni na drzsávnom zbori eto pravo; „Jasz szam ne skolnik i tak nevem, po kaksih

nacsinih trbe deco vsiti. Ali edno znam i to tudi odločno vöповém : Csi ne vzemete kršesanszke vere, Krisztusovoga navuka za fundament vszega vsenjá, tak vi bode te krivi, ka potomtoga sz tem vecš vucsenih vragov bode na szvejti!“

To je osztra recs, ali isztina je. Ar koga brez vere, brez bogábojaznoszti gojijo, z tisztoza nemre drügo posztánoti, kak hüdodelnik.

Szociáldemokráti pa rávno to zselejo, naj szo vszi lüdje neverni; ar sze vüpajo, ka sz taksimi lüdmi lahko reberijo napravijo i razrüsijo denésnyo csloveco drüzsbo.

Té brezverne, „poszvetne“ sole zsaloszten szád ro-dijo. Na Francozkom je leta 1889. pred szodiscse posztávleno 28 jezér solarov za volo velikih pregrehskov. Leta 1891. je zse 32 jezero málo letnih grehnikov tozseni pri szodiscsi. V Bécsi szo 1891. leta 6000 solárov posztavili pred szodiscse, sztanovito ne za volo dobroga obnásanja, nego ár szo hüda dela vsinili. Ali to je ne csüdo. Ar pred tem 8 let, toje 1883. leta szo v Bécsi po právdí iz vszáke sole vövrqli razpetje. Kak hitro je brezverna sola prineszla szvoj szád!

Pred pár letami je v Szombathelyi pred törvényyszékom tozseni bio eden poheb (Kühar sze je piszao) z Trtkove. Té je ne znáo povedati, kákse vere je on, nili toga je ne znáo, ka je to : Bog, ali Ocsanas; bio je 14 let sztar i stiri leta je hodo v solo. Ali vsze to je ne csüdo; ár v Trtkovi je drzsávna, államszka sola!

Sz—cs.

Drobizs. — Glászi.

Od 7 zsalosztí bl. D. Marie je dosztakrát gucs med pobozsnim krszcianszkim lüdsztvom, pa vu vnogoj obcsini je kep, na sterom bl. D. Marija vu narocsaj z szvojim mrtvim Szinom ino z szedmérimi mecsami vu szrei namálana. Szv. Alfonz Ligourszki ete zsalosztí njéne racsuna : 1. Proroküvanje Simeonovo, ki njoj je etak pravo : „Tüdi tvojo düso obhodi mecs.“ 2. Beg v Egiptom. 3. Zgüblenje Jezusa vu cerkvi. 4. Zsaloszt materinszkoga szrca, kda je vidila Jezusa krizs nosziti. 5. Szmrť Jezusova. 6. Prebodjenjé szrca Jezusovoga. 7. Vu grob polozsenje Jezusovo. To szo bilé one prilike, kda je bl. D. Maria vu morje zsalosztí potoplena aldüvala za nasz grehsnike ino szí tüdi z tem zaszlüzсила, ka bi jo mi vszi za naso najbogso mater csasztili, ar je vsze tá dala za nasz, ka je mela. (bi.)

O' Konnerť ausztraliánszki post miniszťer je va szepťembri hodo pri rimszkom pápi, ki je zse 30 let poszłanik drzsavni pa zdaj zse drügokrát miniszťer. Ete je pravo, ka kda je on pred 50-timi letih v Ausztralió priseo, te je tam szamo eduoga katolicsanszkoga dühovnika naiseo — zdaj pa je tam eden érsek, 22 püspekov, vnogo dühovnikov, redovnikov i redovnic ino okoli 2 millioni katoliczanov. — Tak sze siri szv maticerkev, naj sze razpresz-

tréjo z mustarszkoga szemena zrasztsenoga dreva veke po celom szveti, ka do vsze flice — vszi národje — na tom drevi pocsivale. (bi.)

Pravicsnoszt je lepa recs; csi jo li vnogi nescsejo postúvati, vesászi jo li poiscsejo. Jüzsna Amerika je puna z nevernimi szlobodnozidarcami, ki odürjavajo szv. matercérkev ino jo preganjajo, kak jo morejo. Pa zdaj, kda sze je tam dvoje drzsanje Brazilia pa Peru szvadilo, szo li rimszkoga pape követa oproszili za szodca, ar znajo, ka de on pravicsno szodo kak püspek, ki z toga szoda szvojeja haszka ne bode glédo. Tak more vesászi krivica szama proti szebi pokazati, kde naj iscsemo pravico.

(bi.)

20-ga szeptembra taljanszki szlobodnozidarci i szociáldemokratje vszako leto velko szlovesznoszt majo tomi na szpomin. ka sze je 1870-ga leta na te den Rim od pápe vzeo. Na to szlovesznoszt krao taljanszki letosz tüdi pozdravljenje telegraferao, szamo ka je vnozsina neverna nancs ne megnola na njegov pozdrav, nego poleg preklinjanja pape pa szv. matercerkve je tüdi to kricsala, ka „doli z králevcsinov.“ — Lepo znamenje i opominanje, ka ki je neprijatel vere, on krala tüdi ne postúje. Pa sze nam tak vidi, ka ka szo taljanje z kraleszkov vojszkov papi szejali, do lekaj poleg ravnanja bozsega szami zseli. V Rim potúvati je pobozsnim romarom izda nevarno, takso nerednoszt i sztrah delajo tam szv. matericerkvi protivni lüdjé.

(bi.)

Amerikanszki vogri do 19-ga novembra prvo velko katolicsanszko szpravicse meli. — Pa zakaj 19-ga? Záto, ár de te 700 let rojsztva szv. Elizabete, hcseri II. Andrasa vogrszkoga krala. Tüdi mi mo meli szlovesznuosztli na ete god, ar iz nase domovine zhája eta glaszovitna szvetica, stera je iz kraleszke zibeli prek beraske palice prisla vu szvoje vekivecsno veszelje, kde zdaj vszakojaeski moli za szvojo domovino naj osztane katolicsanszka i blazsena.

(bi.)

Csüda sze je zgodila na vogrszkom. Vu Szubotici je naime kapitan policajsztva etakso zapoved dao vö:

Gledocse na to, ka sze je vu szlednjem vremeni, posebno med delavcami ino mesterszkimi inasi jako razsirila ta odürna navada, ka po vulicaj ino obcsinszkih mesztaj

szpacsne, mrszke i neszramezslive gucese majo, na dale, ka Boga, Krisztusa, bl. Divico Mario, Szveto Trojsztvo, szvéce, kakti molitve, ali csaszti vredne persone i dugovanja krszcsanszkoga lüdsztva preklinjajo, i z tem zpacsijo ne szamo vsze lüdi, ki szo dobroga csütenja, nego tüdi velko zsaloszt pripavljajo tim pobožsmin, stera dela ne szamo za volo postüvanja blizsnjega, nego tüdi za volo obsinszkoga réda brezi kastige osztati ne szmejo, za volo toga zapovem mojim podlozsnim csuvarom reda pa vu varosi csuvajocsim zsandarom, naj takse, ki iz popiszanih pregrehskov steroga vcsinijo, pri meni vcsaszti obtozsijo, ka do sze mogocsi pokastigati.

Veszelo je, jeli, ka eden taksi csasztnik takso zapoved vö da, nego to je zsalosztno, ka je potrebno takse zapovedi davati — pa kak potrebno tüdi med nasimi szlovencami vu vnogom meszti! (bi.)

Szv. Rozsnogavenca meszec je mino, nego za to ga zdaj ne vrzste na sztran, ki szte ga dozday radi molili — za to vam popisem eto malo dogodbo: Nindri na nemskom szo mission drzsali nisterni redovnicje. Vcsaszti vu zacsetki szv. missiona je edna zsenszka prisla k ednomi teh redovnikov ino sze njemi je z szkuznimi ocsmi tozsila, ka njeni mozs zse dugo ne bio pri szpovedi pa zdaj tüdi nikaj nescse csüti od missiona pa od szpovedi. „Molite z vasimi domacsimi vszaki den eden rozsní venec na to nakanenje,“ njoj je odgovoro missionar. Mission sze je pomali dokoncsavao, szpovednice szo pune bile pa te je edna deklica po szvojoj szpovedi etak pravila Missionari: „Jesz vam vu imeni moje matere tüdi morem hvalo tolmacsiti.“ „Zakaj?“ je pitao missionar „jasz ne poznám tebe, niti tvoje matere.“ Deklica pa djala: „Moja mati je pred nisternim dnevom pri vasz bila pa vasz je na ocsó gledocs za tanacs proszila pa szmo mi na vas tanacs vszaki den edno csiszlo zmolili za ocsó.“ „Ka pa te zdaj ocsa delajo?“ pitao je redovnik. „Etí sztojijo odzaja za menov, pa sze sescsejo pri vasz szpovedati.“ — Pa je to pobožsna molitev szv. rozsnogavenca napravila. (bi.)

Na ruszuszkom szo lüdje sztaroverci pa drzsavna vera je sztaroverszka, nego katolicsanszki krsztsenikov zato tüdi je okoli 19--20 million, szamo ka jako malo szlobocesine majo, sztaroverszka vlada je trpincsi, kde je

szamo mogočsa pa njim ne dopüszti nove fare i cerkve posztavlati. Ti 20 million lüdih nema vecs od 200 fär tak, ka poprek na sztojezero düs pride edna fara z nisteruimi dühovnikami. Csi tü ali tam menje düs ma edno faro, za to pa po drügih mesztah sztojezero brezi dühovnika zsivejo. V Lodzi na priliko je fara, stero 142 jezero düs racsuna pa szamo 9 dühovnikov ma tak, ka na ednoga dühovnika 15,000 düs pride. Tam je za volo drzsavnoga ravnanja tak, prinasz de pa naszkori za volo mlacsnoszti krsztszenikov tak. — Bog navadno vszaki narod z tem kastiga, vu kom je pregehso. Nas vu mlacsnoszti grehisi, zdaj kda obsin ma, sze ne szkrbi, pride csasz kda bi sze rad szkrbo pa ne bode meo obsin.

(bj).

Na szprotoletje sze je zgodilo, ka je v Hollandii edna velka morszka ladja vu viheri na pecsine prisla pa sze je razklala. Polovico te barke je voda odneszla, na drügoj polovici szo pa vnogi od glada i betega zpomrli, dokecs je pomocs prisla. Vise 250 lüdih sze je tam zgübilo pa ne bilo szkoro koga, ki bi njim pomocs dao. Tam poleg morja sztoji edna obsina po imeni Hock van Holland, stere prebivalci szo resevali, ka je resili mogočse bilo. Pa to resavanje edne ondasnje luteranszke novine popisüjejo i med vnogim drügim eta pisejo: „Poszebno je, ka je k tim neszrecsnim szamo katolicsanszki dühovnik vüpaο vu najveksem viheri i burkanji morja, ka bi tim z szmrtjov sze vojüvajocsim szvojo szlüzsbο, kak dühovni ocsa prikazao. Etoga katolicsanszkoga dühovnika batrivnoszt z hvalov popisemo eti — pisejo te luteranszke novine. Te dühovnik je znao, ka sze vu taksoj neszrecsi ne szamo za telo, nego tüdi za düse potrebno szkrbeli. Pa vu tom je velka szramota za nasz luterane. Ni eden nas pop je ne so na so ladjo, pa od toga szmo tüdi ne csüli ka bi steri med njimi to vu hizse tih zgüblenih pa bi koncsi njihove zsene i deco kusao tolazsiti. Katolicsanski pop je vcsasz bezsao na pomocs, kda je od neszrecse csüo, luteranszki szo sze pa szamo za szprevod trgali. Pa je to ne szamo tü tak, nego po drügih mesztah tüdi. V Atjek-i nasi vojacje pravijo, ka tam eden katolicsanszki pop doszta trpi z njimi vküper ino je tolozsi, betezsnikom dvori, szkrb ma na vsze njihove pot-

rebecsine i t. d. Vu novijnaj vszaki den estemo, kak nase tūdi, betezsne i nevolne po katolicsanszki spitalaj vracsiyo, kak njim dvorijo. Na to vreloszt, stere „vu dobrom djánji“ sztopi sze mi szamo z gizdov doli sziramo.“ Tak pisejo „De Herant“ novine pa k tomi escse edne zsidovszke tūdi pokarajo za to szvojeja rabinara, ar szo tej v tisztoj obscini tūdi z oboje vere: luteranszki i zsidovszki, liki szamo katholicsan je miszlo na dūse ino je dao szvoje zsvlevnje vu nevarnoscsso. Zakaj szmo pa to popiszali vam? Szte escse ne csūli gucsa noroga, ka je vsze edno, kakse vere sto je pa ka bi katolicsanszke pope tūdi trbelo vsze ozseniti? Szodite szami. Komi je ne dano, naj ne bode pop, ki pa je, on pa szamo tak lehko szvoje zsvlenje kda stees na zgūbo da, csi je szam pa ne ima na drūge miszлити. Ne poszlūhsajte nori gucsov, szv. maticerkev dobro zna ka dela, kda szvoje pravice redi i zapovedava.

(bi.)

Na francuszkom zdaj vsze tak pomali ide vu cerkvenom dugovanji. Ki szi hranijo popa pa szi drzsijo cérkev, oni je majo, ki szi ga nescsejo hraniti, oni ga ne imajo. Da pa tom, kde je telko dobrih, ka escse dūhovnik more zsveti, zato tūdi szo zmesz bozsnjacje proti sterim denesnji den dūhovnik vu drzsavnoj pravdi ne naide nikse pomocsi. Tak sze je zgodilo na priliko, ka szo ne dugo vu La Feulki nisterni razvūzdani lūdje edno lizico privlekli vu cerkev pa szo jo tam okrsztili. Dūhovnik szi je drūge pomocsi ne zuao, pūspeki je na znanje dao, steri szo z tem pokastigali ono vész, ka szo prepovedali vszo bozso szlūzsbo. Isztina, ka zdaj neduzsni tūdi morejo trpeti za volo toga, da pa ti neduzsni bi sze naj szkrbeli za takse poglavare, steri bi takse bozsnjake pokastigali pa te ne bi potrebna bila tak osztra cerkvena kastiga.

(bi.)

